GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE IN FIECARE DI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.

România şi străinătate:

Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNŢIURILE:
O seriă garmond 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 283 | Mercurĭ, 23 Decemvre. | 1887.

Cătră cetitorii „Gazetei Transilvaniei“!

In puţine dile se'mplinescŭ 50 de anĭ, de când „Gazeta Transilvaniei“ luptă pentru lăţirea culturei române, pentru libertatea şi drepturile poporului românŭ.

Pe timpulŭ celei mai cumplite prigonirĭ a neamului românescŭ, „Gazeta Transilvaniei“ a arboratŭ în mijloculŭ valoroşilorŭ comercianţĭ românĭ de odinióră din Braşovŭ drapelulŭ redeşteptării naţionale.

Cincĭ-decĭ de anĭ de muncă, de grele şi de necurmate lupte pentru înălţarea şi prosperarea românismului se împlinescŭ.

Generaţiunea vechiă şi generaţiunea cea nouă şi-au datŭ mâna, au pusŭ umĕrŭ la umĕrŭ, pentru realisarea marei opere a redeşteptării şi a liberării poporului românŭ asupritŭ.

Lucrat'au toţĭ cu însufleţire bărbătéscă şi cu statornicià sub drapelulŭ sfântŭ arboratŭ de „Gazeta Transilvaniei“ şi urmândŭ devisei nemuritorului bardŭ naţionalŭ: „*Uniţi-vĕ în cugetŭ uniţi-vĕ 'n simţirĭ!*“

Şi munca lorŭ a fostŭ încoronată de succesŭ.

Unde eramŭ acum cincĭ-decĭ de anĭ şi unde suntemŭ astădĭ! De s'a ridicatŭ spiritulŭ poporului românŭ, de s'a întăritŭ consciinţa luĭ naţională, de s'a pusŭ temelia la cultura lui naţională, cine va susţiné, că la acéstă lucrare măréţă naţională n'a avutŭ póte cea mai însemnată parte diarulŭ nostru, care a mersŭ totdéuna înainte cu lumina pe cărările întunecóse ce trebuia sĕ le străbatemŭ?

Credincioşĭ devisei ce şi-au ales'o fii nobilĭ şi devotaţĭ ai naţiunei în lupta pentru eliberarea şi redeşteptarea naţiunei române, amŭ făcutŭ totŭ ce în putinţă ne-a statŭ, pentru ca diarulŭ nostru sĕ pótă corĕspunde câtŭ mai multŭ grelei sale chiămărĭ.

Nu ne-amŭ datŭ îndĕrĕtŭ dinaintea nicĭ unei greutăţĭ, gata amŭ fostŭ a aduce orĭ-ce jertfă, şi decă în timpurĭ mai multŭ orĭ mai puţinŭ favorabile, prin carĭ amŭ trecutŭ, nu amŭ pututŭ sĕ facemŭ mai mulŭ pentru fóia nóstră decâtŭ amŭ făcutŭ, causa a fostŭ firma nóstrŭ hotărîre de a păstra în tóte împrejurările independenţa nóstră.

Astfelŭ, trebuindŭ sĕ cucerimŭ tĕrêmulŭ pasŭ cu pasŭ, amŭ înaintatŭ încetŭ, dér sigurŭ, şi abia astădĭ, după cincĭ-decĭ de anĭ de muncă, ne vedemŭ în posiţiune de a realisa, cu încordarea tuturorŭ puterilorŭ nóstre, cea mai ferbinte dorinţă a neuitatului şi de fericită memoriă editorŭ alŭ diarului nostru Iacobŭ Mureşianu, ca *sĕ avemŭ şi propria nóstră tipografiă.*

Incepêndŭ cu diua de 1 Ianuariu 1888 **„Gazeta Transilvaniei“ se va tipări în propria nóstră tipografiă.**

In modulŭ acesta ni se dă putinţa de a aduce modificărĭ şi îmbunătăţirĭ în partea tehnică şi redacţională a fóiei nóstre.

Facemŭ tóte acestea, fără a cere însĕ şi din partea publicului sĕ facă mai marĭ jertfe. „Gazeta Transilvaniei“ va apăré şi dela 1 Ianuariu 1888 încolo totŭ în condiţiunile de până acum ale abonamentului şi anume:

Pentru Austro-Ungaria: pe trei lunĭ 3 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe unŭ anŭ 12 fl.

Pentru România şi străinătate: pe trei lunĭ 10 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe unŭ anŭ 40 francĭ.

Aducêndŭ acéstă la cunoscinţa cetitorilorŭ noştri, îĭ asigurămŭ, că nu ne vomŭ abate din calea ce-o străbatemŭ acum de jumĕtate de seculŭ, ci că vomŭ lupta şi în viitorŭ cu îndoită putere şi cu acelaşĭ devotamentŭ pentru apĕrarea, ridicarea şi întărirea românismului.

Şi ca sĕ putemŭ contribui cu efectŭ la realisarea aspiraţiunilorŭ nóstre îndreptăţite naţionale în acéstă monarhiă, vomŭ stărui înainte de tóte sĕ ţinemŭ susŭ şi sĕ păstrămŭ nepătatŭ steagulŭ solidarităţii nóstre naţionale, alŭ unirei şi alŭ bunei înţelegerĭ între toţĭ factorii poporului nostru.

Suntemŭ tarĭ în convingerea, ca toţĭ cei ce cugetă sincerŭ şi curatŭ asupra chiămării Românului în aceste critice timpurĭ vorŭ pune cu noi umĕrŭ la umĕrŭ şi astfelŭ vomŭ merge cu toţii înainte, dér numai înainte, cu unanima strigare:

Dumnedeu şi dreptulŭ nostru!

Redacţiunea.

Braşovŭ, 22 Decemvre 1887.

Era vorba într'unulŭ din numerii trecuţĭ de planulŭ adversarilorŭ culturei nóstre naţionale de a ne desorganisa şcólele nóstre confesionale prin totŭ felіulŭ de uneltirĭ, amestecurĭ, terorisărĭ ş. a.

Totŭ cam pe atuncĭ amŭ făcutŭ amintire şi de faimósa ordinaţiune a ministrului Trefort, prin care pretinde dela episcopii românĭ de ambele confesiuni, ca sĕ aştérnă tóte actele despre destituirea vr'unui învĕţătorŭ de sub jurisdicţiunea lorŭ acestui ministeriu spre aprobare.

Pe lângă aceea, că ordinaţiunea memorată stă în contradicere flagrantă cu dreptulŭ de autonomiă alŭ bisericilorŭ nóstre, ea mai ameninţă şi basele disciplinei nóstre şcolare, căcĭ un învĕţătorŭ, care nu'şĭ împlinesce chiămarea sa şi vine în conflictŭ cu autoritatea superióră bisericéscă, se póte sustrage pedepsei meritate şi'şĭ póte lua refugiu la autorităţile unguresci sub cuvêntŭ, că este persecutatŭ pentru înclinările sale cătră limba maghiară şi cătră idea de statŭ maghiarŭ.

Ni se comunică unŭ casŭ mai recentŭ, care ilustréză viu acéstă deplorabilă stare de lucrurĭ.

Cetitorii noştri îşĭ vorŭ aduce aminte de năcazurile Românilor din Turţŭ în comitatul Ugocea. Invĕţătorulŭ confesionalŭ de acolo a fostŭ destituitŭ de autoritatea superióră şcolară pentru nemplinirea datoriei sale. Inspectorulŭ regescŭ şi solgăbirĕulŭ ungurŭ l'au susţinutŭ însĕ în postŭ, pentru că, diceau ei, este „bunŭ patriotŭ“. Urmările, îşĭ póte orĭ şi cine închipui, numai bune n'au pututŭ fi. Mare amărăciune cuprinse întréga comună românéscă şi causa sântă a învĕţĕmêntului era în periculŭ.

Acelŭ învĕţătorŭ, „reabilitatŭ“ în contra decisiunei autorităţii şcolare, trebuia sĕ caute înainte de tóte a'şĭ câştiga merite pentru cei ce'lŭ susţineau. Nicĭ că s'a găndítŭ multŭ, şi odată pornitŭ pe povĕrnişulŭ faptelorŭ rele, nu s'a sfiitŭ a debuta cu o falsă şi mişelescă denunciaţiune în contra vrednicului preotŭ şi directorŭ alŭ şcólei din Turţŭ.

Tribunalulŭ din Sătmarŭ a oferitŭ în dilele de 12, 13, 14 şi 15 Decemvre 1887 trista priveliştе de a face cercetare criminală, în contra unuia din cei mai bravĭ preoţĭ românĭ în urma acusărilorŭ celorŭ mai neruşinate ale învĕţătorului „reabilitatŭ“ dela şcóla română.

I s'a spusŭ acolo bietului preotŭ, că este unŭ inimicŭ juratŭ alŭ statului, că este sobolulŭ celŭ mai primejdiosŭ, că cu tóte ocasiunile şi din amvonŭ predică ură şi dispreţŭ contra guvernului, i s'a disŭ, că numai din causa lui nu póte spori numĕrulŭ şcolarilorŭ la şcóla de statŭ unguréscă din Turţŭ, că în şcólele greco-catolice române nu lasă a se propune limba maghiară, că necăjitŭ din causa reabilitării învĕţătorului a esclamatŭ: „aşteptaţĭ numai ministeriu şi învĕţătorŭ, că va veni muscalulŭ şi le va plăti elŭ ambilorŭ,“ i s'a mai imputatŭ, că a împinsŭ pe învĕţătorŭ a depune mărturiă falsă şi altele de aceste.

Resultatulŭ cercetării a fostŭ, că preotulŭ din Turţŭ a doveditŭ contrariulŭ dela tóte acusările acestea şi îndată a şi datŭ în judecată pe denunţiantŭ, care acum se află în arestŭ preventivŭ.

Adus'a pĕcătosulŭ de „reabilitatŭ“ vreo şése martorĭ contra preotului românŭ din Turţŭ, dér toţĭ l'au datŭ de minciună.

Acesŭ esemplu este de ajunsŭ credemŭ spre a ne face sĕ cunóscemŭ pe deplinŭ marele periculŭ, ce ameninţă în împrejurările de faţă învĕţĕmêntulŭ nostru românescŭ.

Nu putemŭ sĕ nu ne esprimămŭ faţă cu tristulŭ casŭ din Turţŭ mirarea, că autoritatea superióră bisericéscă şi şcolară din Gherla nu mai ia nicĭ o mĕsură, nu mai dă nicĭ o sentinţă, cu tóte că s'au împlinitŭ 9 lunĭ de când s'a făcutŭ cercetarea în procesulŭ disciplinarŭ alŭ desŭ memoratului învĕţătorŭ, ci riscă mai bine a lăsa sĕ fiă tĕritŭ preotulŭ pe la tribunale, sĕ fiă ocărîtŭ şi batjocuritŭ de o pĕcătósă unéltă a contrarilorŭ scólei române.

Casurile de natura celui din Turţŭ nu mai suntŭ adĭ isolate, pretutindenĭ se arată urmele uneltirilorŭ contra pacînicei şi liberei desvoltărĭ a instrucţiunei române.

Pănă când vorŭ mai suferi autorităţile nóstre bisericescĭ şi şcolare în tăcere aceste fărădelegĭ? Pănă unde voiescŭ sĕ mai mérgă cu umilinţa şi cu atitudinea lorŭ slugarnică? Nu vĕdŭ cum se destramă încetulŭ cu încetulŭ întréga ţĕsătură a organismului nostru autonomŭ şcolarŭ?

Ceremŭ rĕspunsŭ, dér nu cu vorbe şi scuse, ce în diua de adĭ nu mai potŭ avé nicĭ o trecere, ci prin fapte şi mĕsurĭ demne şi energice de apĕrare!

Rolulŭ Austro-Ungariei.

Sub acestŭ titlu a scrisŭ diarul din Paris »Le Parti National,« unŭ articulŭ în care, după ce condamnă politica lui Napoleon III, care in contulŭ monarchiei austro-ungare a făcutŭ unitatea italiană şi a favorisatŭ restabilirea unităţii germane, dice că Austro-Ungaria e cu nepulinţă sĕ mai potă stărui în alianţă cu Germania, o alianţă, care insemnéză pentru ea ruina in presinte şi unŭ afrontŭ (ruşine) in viitorŭ. Articululŭ încheiă:

„Hasardulu evenimentelorŭ orĭ mai bine logica providenţială a istoriei ilŭ facŭ adĭ pe impĕratulŭ Franciscŭ Iosifŭ arbitriu alŭ păcii europene. Elŭ póte cu o lovitură sĕ rĕsbune Sadova, sĕ ia asupră'şĭ eră'şi rolulŭ istoricŭ alŭ unei marĭ puterĭ germane şi sĕ recucerésca acele două frumóse provincii italiane. Spre acestŭ scopŭ sĕ se pună numai pe partea Franciei şi a Rusiei, ca sĕ formeze cu acestea o alianţă triplă, care ar fi neasemĕnatŭ mai gloriosă şi mai înfricoşată, decâtŭ aceea, în care se obosesce adĭ Austro-Ungaria. Germania, strînsă de braţele de ferŭ ale acestorŭ trei armate puternice, n'ar ave nicĭ o altă alternativă, decât sĕ se supună fără luptă

ori sĕ se espună unui desastru neevitabil. Statele de sud ale Germaniei de altmintrelea nici ele n'arŭ aştepta până în momentulŭ din urmă, spre a'şi separa causa lorŭ de aceea a Hohenzollernilorŭ. Împĕratulŭ Franciscŭ Iosifŭ are o singură ocasiune în mânĭ, póte compensa cu o singură lovitură tóte desastrele ce le-a avutŭ în timpulŭ agitatŭ alŭ guvernării sale, întorcĕndu-se contra Germaniei. Elŭ póte fi urzitorulŭ păcei Europei. Décă spiritulŭ protectorŭ, ce de atâtea ori a inspiratŭ Casa de Habsburg, nu-lŭ părăsesce, atuncĭ guvernarea sa se póte încheia întocmai ca o splendidă apunere a sórelui.

Documentele falsificate în cestiunea bulgară.

După cum comunică »Agenţia Liberă« în urma unei telegrame primite din Berlinŭ, „Monitorulŭ Imperiului« germanŭ publică documentele falsificate privitóre la cestiunea bulgărescă, şi pentru carĭ principele de Bismarck asupra invitaţiunii Ţarului avea sĕ esamineze conţinutulŭ şi sĕ cerceteze origina lorŭ.

Cercetările făcute de cancelaria germană au stabilitŭ că n'a fostŭ nicĭ odată schimbŭ de corespondenţă între comitesa de Flandra şi între prinţulŭ Ferdinand de Coburg, şi că nicĭ o comunicare politică de soiulŭ aceleia ce s'a atribuitŭ prinţului de Reuss nu s'a făcutŭ.

Documentele au fostŭ născocite de nisce persóne rĕmase până acum necunoscute, alŭ cărorŭ singur scop a fostŭ de a provoca unŭ simţĕmĕntŭ de neîncredere între puterile europene. Décă aserţiunea relativă la originea documentelorŭ falsificate ar fi fostŭ întemeiată, s'ar fi pututŭ imputa politicei germane că lucrézĕ cu duplicitate şi neonestitate.

Documentele falsificate cuprindŭ treĭ scrisorĭ ale principelui de Coburg cătră comitesa de Flandra şi o scrisóre a principelui de Reuss cătră principele de Coburg.

Acésta din urmă scrisóre dice că décă guvernulŭ germanŭ nu póte, pentru momentŭ, sĕ'ĭ acorde vre unŭ sprijinŭ oficialŭ pentru ţinerea în posesiune a tronului bulgarŭ, nu urmézĕ de aci că nu póte sĕ încurageze în modŭ oficiosŭ pe principe în interesulŭ păcei şi alŭ politicei germane.

In prima s'a scrisóre, principele de Coburg se basézĕ pe scrisórea citată mai susŭ, pe care o declară scrisă de principele de Reuss însuşĭ.

In celelalte două scrisorĭ cătră comitesa de Flandra principele de Coburgŭ dice că a primitŭ asigurărĭ ce confirmă că politica germană ĭi este favorabilă şi că de atitudinea Germaniei atârnă soluţiunea cestiunilorŭ grave pendinte actualmente între Rusia, precum şi probă că puterile centrale au bune disposiţiunĭ faţă cu dênsulŭ.

SCIRILE DILEI.

S'a datŭ ordinŭ tuturorŭ oficerilorŭ dice „N. P. J.", *sĕ studieze topografia Rusiei vestice.* Lucrarea privitóre la distribuirea oficerilorŭ de gloate s'a terminatŭ şi despre acésta au fostŭ încunoscinţate trupele şi institutele militare. La convocarea gloatelorŭ oficerii lorŭ au sĕ fiă imediatŭ la loculŭ destinaţiunei şi primescŭ banĭ pentru echipamentŭ.

—x—

»Biserica şi Şcóla« din Aradŭ, dela 20 Decemvre v., spune că Dumineca trecută s'a ţinutŭ scrutiniulŭ pentru alegerea *deputaţilorŭ congresualĭ* pre întregŭ teritoriulŭ aparţinĕtorŭ la jurisdicţiunea *consistorului aradanŭ*. Aleşĭ au fostŭ următorii d-nĭ, şi anume: în cerculŭ Aradului Ioanŭ Popovicĭ *Desseanu*, advocatŭ în Aradŭ; în cerculŭ Radnei Ioanŭ *Beleşiu*, advocatŭ în Aradŭ; în cerculŭ Chişineului Mircea Vasiliu *Stănescu*, advocatŭ în Aradŭ; în cerculŭ Giulei Davidŭ *Nicóră*, asesorŭ referinte la consistoriulŭ din Aradŭ; în cerculŭ Halmagiului Teodor *Pap*, advocatŭ în Baia de Crişiu; în cerculŭ Butenilorŭ Demetriu *Bonciu*, notarŭ publicŭ în Aradŭ; în cerculŭ Lipovei Zeno *Mocsonyi*, proprietarŭ mare înŭ Buleiu; în cerculŭ Vingei Vincenţiu *Babeşiu*, membru alŭ acad. miei române de sciinţe; în cerculŭ Timişórii Paulŭ *Rotariu*, advocatŭ şi redactorŭ în Timişóra; în cerculŭ Banat-Comloşului Dr. Georgiu *Popa*, asesorŭ referinte la consistoriulŭ din Aradŭ; în cerculŭ Chiseteu Dr. Iosifŭ *Galŭ*, proprietarŭ mare în Lucareţŭ; în cerculŭ Şiriei Aureliu *Suciu*, advocatŭ în Aradŭ; în cerculŭ Boroşineului Georgiu *Feierŭ*, advocatŭ în Boroşineu; în cerculŭ Birchişului Eugeniu *Mocsonyi*, propietarŭ mare în Capolnaşiu.

—x—

Camera României, împlinindŭ 4 anĭ de legislatură, a fostŭ disolvată prin decretŭ regalŭ. Nouĕle alegerĭ de deputaţĭ se vorŭ face în dilele de 23, 24 şi 25 Ianuarie 1888. Sesiunea Senatului s'a închisŭ, rĕmânêndŭ ca pentru jumĕtate din membrii sĕi, scoşĭ la sorţĭ, sĕ se facă alegerĭ nouĕ. Noua cameră e convocată pe dina de 7 Februarie 1888 în sesiune ordinară.

—x—

La 1 Ianuarie n. 2 Ţiganĭ din *Măeruşi*, bărbatulŭ şi soţia, întorcêndu-se séra din pădure cu lemne în spate şi greşindŭ drumulŭ, au apucatŭ spre Feldióră. De frig au cădutŭ în drumŭ, unde s'au găsitŭ a doua di îngheţaţĭ. Totŭ în nóptea aceea au muritŭ de frigŭ în colibă băiatulŭ Ţiganilorŭ îngheţaţĭ, cum şi unŭ altŭ băiatŭ de Ţiganŭ.

—x—

Unŭ *concertŭ* se va arangia de tinerii diletanţĭ din *Dobra* la 7 Ianuarie st. n. 1888 în sala hotelului »La husariu« cu programulŭ următorŭ: 1. „Cavatina" din opera »Kunok" de Weber, esecutată de cuartetulŭ instrumentalŭ. 2. »La Paloma" şi „Medele ruck" de Weiss, duetŭ pentru flaută şi violină. 3. „Diua' apus« de A. Pfeil, esecutatŭ de cuartetul vocalŭ. 4. »Adagio« de Beethoven, esecutatŭ de cuartetulŭ instrumentalŭ. 5. Fantasie »Espagnola" in timpŭ de vals de E. M. solo pentru violină. 6. »Andante" de Beethoven, esecutatŭ de cuartetulŭ instrumentalŭ. 7. „Norŭ de vijeliă« de cavadia, solo de baritonŭ. 8. »Doi ochĭ" de Gr. Ventura, duetŭ pentru flaută şi violină. 9. „Bucurii nevinovate« de Spohn, esecutatŭ de cuartetulŭ vocalŭ. 10. »Hora Sinaiei" de Gr. Ventura, esecutatŭ de cuartetulŭ instrumentalŭ. Începutulŭ la 7½ ore séra. Intrarea de persónă: loculŭ I. 60 cr., loculŭ II 40 cr., parter 20 cr. pentru copii preţurile jumĕtate. Venitulŭ curatŭ este destinatŭ pentru biblioteca scolară. Comitetulŭ: *Kallay* F., A. *Lesnicanŭ*, Ios. *Morariu*, N. *Herbaiu*. Bilete de intrare se potŭ procura la D-lŭ A. Lesnican şi séra la cassă.

—x—

In anulŭ 1887 au fostŭ declarate de tribunalele unguresci *332 falimente*, şi adecă 284 contra unorŭ firme de asociaţiunĭ. In Budapesta au fostŭ 51 falimente.

—x—

Ministrulŭ unguresců Trefort a adresatŭ, nu numai municipiilorŭ ci şi autorităţilorŭ superióre bisericescĭ, o ordinaţiune, în care le invită sĕ îngrijéscă, ca învĕţătorii poporalĭ, în specialŭ aceia ai şcólelorŭ confesionale, sĕ'şi priméscă punctualŭ lefurile. — Se scie că cei mai nepunctualŭ plătiţĭ suntŭ învĕţătorii dela şcólele poporale de statŭ, pe carĭ atâtŭ de desŭ i-au plânsŭ foile ungurescĭ că morŭ de fóme. Cum se face ca pe ministrulŭ sĕ-lŭ dóră cu tóte astea inima în *specialŭ* de învĕţătorii confesionalĭ? E o apucătură şiretă, prin care vrea sĕ mascheze neajunsurile dela şcólele de statŭ.

—x—

In *Fĕnlaci*, o mică comună a comitatului *Timişiu*, soţia ţĕranului George *Ardeleanu*, a născutŭ, în durerĭ cumplite, unŭ copilŭ mortŭ, adevĕratŭ monstru, care avea ochĭ, nasulŭ şi gura în peptŭ şi era mai de totŭ fără capŭ. Femeia se află binişorŭ. De bucuriă că a scăpatŭ de monstru ori de supĕrare de acéstă nascere ciudată, ţĕranulŭ se duse în cârciuma comunală, se 'mbĕtă cumplitŭ şi certându-se cu unŭ Ţiganŭ, ilŭ omorî pe acesta. Ardeleanŭ fu arestatŭ şi predatŭ judecătoriei.

Literatură. — A eşitŭ de sub tiparŭ *Ediţiunea a doua* din opulŭ **Recitărĭ de poesii şi micĭ compunerĭ de felicitărĭ** seu: **Morala micilorŭ copii** pentru usulŭ claselorŭ primare, de *Zachariă Antinescu*, institutorŭ. Editura librăriei Zachariă Nicolau din Ploescĭ, 1887. Formatŭ 8° pe 46 pag. Preţulŭ 50 banĭ. Scopulŭ acestei scrierĭ este de a deprinde pe micii şcolari de ambele sexe din clasele primare întru a declama micĭ poesii pentru casurĭ din viéţa socială şi a'i deprinde întru a face micĭ compunerĭ de felicitaţiunĭ ocasionale; a-i deştepta de micĭ întru cunóscerea datorinţelorŭ lorŭ ca şcolarĭ şi a-i deprinde de timpuriu la şcola moralei evangelice. — Cât pentru succesulŭ cu care este lucratŭ opulŭ acesta, informaţiunea cea mai bună ni o dă împrejurarea, că a trebuitŭ deja sĕ se tipărescă în a 2 a ediţiune, care este încă şi mai promiţĕtóre, fiindŭ coresă şi adăugată.

Cursŭ de stuparitŭ. (Prelegerĭ ţinute cu învĕţătorii grănitĕrescĭ la Deva, în Februariu, şi la Vaida-recea, în Iulie 1885, în urma disposiţiunei comitetului administrativŭ alŭ scólelorŭ grănitĕrescĭ din fostulŭ regimentŭ românŭ I de graniţă), de *Augustinŭ Deganŭ*, învĕţătorŭ dirigente grĕnitĕrescŭ în Vioţelŭ. Opulŭ are formatŭ în 8° în mărime de 90 pag. cu 33 figurĭ. — Din cuprinsulŭ opului se vede, că d-lŭ Deganŭ s'a ocupatŭ mult cu acestŭ prea folositorŭ ramŭ economicŭ, fiindŭ trimisŭ spre scopulŭ acesta şi la esposiţiunea regnicolară din Budapesta pentru a studia secţiunea stupăritului. In opulŭ de faţă d sa îşĭ espune cunoscinţele sale cu multă artă şi succesŭ, dându-ne unŭ îndreptariu practicŭ, detaliatŭ şi fórte potrivitŭ întru manipularea raţională a stupilorŭ. Câtŭ pentru folósele marĭ ale acestui ramŭ economicŭ, autorulŭ le arată în prefaţa acestui opŭ destulŭ de lămuritŭ, dovedindŭ cu cifre resultatulŭ la care ajunge din anŭ în anŭ întreprindĕtorulŭ, care a începutŭ stupăritulŭ cu unŭ capitalŭ de 80 fl. In sensulŭ acestei socotelĭ întreprindĕtorulŭ cu unŭ capitalŭ numai de 80 florinĭ, după o durată de treĭ anĭ, nu numai că şi-a înapoiatŭ tóte spesele de mai 'nainte, dér a obţinutŭ deja şi unŭ profitŭ de 24 fl., ér după anulŭ alŭ 3-lea a ajunsŭ la unŭ câştigŭ anualŭ din cele mai bune şi mai rentabile în tóte privinţele. Lucrarea d-lui Deganŭ fiind în tóte privinţele corespundĕtóre, o recomandămŭ cu totŭ dinadinsulŭ tuturorŭ economilorŭ românĭ pricepĕtorĭ de carte şi mai virtosŭ tuturorŭ învĕţătorilorŭ noştri.

„Kolozsvár" despre jubileulŭ „Gazetei."

Cetimŭ în „Kolozsvár" dela 29 Decemvre:

„Gazeta" îşĭ va serba la 1 Ianuarie jubileulŭ de 50 de anĭ. In Braşovŭ s'a constituitŭ unŭ comitetŭ arangiatorŭ, care invită pe Românĭ sĕ ia parte la acéstă sĕrbătóre ocasională, şi chiar însuşĭ diarulŭ a învitatŭ pe toţĭ scriitorii românĭ, carĭ au colaboratŭ cândva la acéstă fóiă, ca sĕ contribue prin micĭ lucrărĭ la alcătuirea numĕrului ocasionalŭ (festivŭ). Fără îndoielă, va fi

FOILETONU.

CERŞETORULŬ.

Novelă.

(Urmare.)

II.

Nóptea era fórte friguróşă. Eroii noştri durmiau duşĭ, afară de dada, care érăşĭ se scăpa preste pĕrĕu la lelea Florică. Gerulŭ aspru sleise întréga natură, şi codri şi văi, şi omenĭ şi dobitóce. Tăcere mormĕntală, afară de nisce dulăi ce băteau nóptea la stele. Pe vremea asta, dĕu, că mai bine'i sĕ fii unŭ sĕracŭ lângă focŭ, decâtŭ unŭ domnŭ pe drumŭ. Pădurea din apropierea satului rĕsuna amarnicŭ de hăulitulŭ lupilorŭ. Ceva înfricoşatŭ. Nesce paşĭ uşorĭ s'audiau scârţâindŭ pe omĕtulŭ îngheţatŭ. Găinuşa arăta miedulŭ nopţii. Două figurĭ de omŭ percurgeau o cărăruşe ce ducea spre coliba lui Romano. Borborosiau cine scie ce vorbe nenţelese. Una dintre ele mergea înainte, er cealaltă ţinêndu-se de unŭ bâţŭ o urma. Urlatulŭ lupilorŭ făcu sĕ'şĭ grăbéscă paşii.

Puţinŭ încă şi erau sĕ intre în colibă, când écă l'aduce păcatele pe dada, ce era mortă de beatŭ. Unde nu'ţĭ începe a sudui, a face o larmă ca aia! Unde nu'ţĭ întinde la batjocurĭ bieţilorŭ sĕrmanĭ, carĭ deatâtea orĭ 'au scăpatŭ de fóme, de frigŭ şi de atâtea lipse! Unde nu'ţĭ face unŭ tărăboiu de sĕ te pază Dumnedeu!

— „Ce vrei mĕ orbule?! Ce cauţĭ la casa mea?! Adus'ai banĭ? adus'ai pâne şi mălaiu? Ce-ai adusŭ, en sĕ vĕdŭ?!«.

— „N'am căpĕtatŭ nimicŭ, rabde-te Precesta. Nu dau ómenii, nu au milă, orĭ bag-semă suntŭ sĕracĭ şi ei«.

Romano abia se ţinea pe picióre. Luă o sticlă de rachiu de după şerparŭ, supse odată şi oftă una; apoi uitându-se lungŭ în ochii nevestei sale dise:

— »Na, bea şi tu Ursóico, beaŭ şi tu şi tacĭ. — Mĕi orbule, banĭ, că de nu vedĭ ăsta?" ii arĕtă unŭ barosŭ.

— „De unde sĕ vĕdŭ Dómne, de unde sĕ vĕdŭ? Nu am ochĭ, numai urechĭ".

— „He, he, he, cică nu are ochĭ numai urechĭ!".

Cerşetorulŭ îşĭ scóse atuncĭ fluerulŭ din traistă, şi însoţitŭ de glasulŭ băiatului ce'ĭ era dreptŭ călăuză, cântară aşa de cu durere! Ai fi credutŭ că întrega lume se duce pe vecĭ sub negura şi sub întunereculŭ nopţii, décă în acéstă singurătate estremă, cerşitorii n'arŭ fi începutŭ a cânta. De departe ţĭ-ar fi părutŭ unŭ omŭ care cântă în visŭ şi, fiindcă ventulŭ şuera, ai fi juratŭ că elŭ în întunerecŭlŭ nopţii, liberŭ în natură îşĭ colindă grózniculŭ sĕu vuetŭ. Lovitŭ de tonurile jalnice ale cântăreţilorŭ te-ai fi închinatŭ de spaima nopţii rece pre care ţĭ-ai fi închipuit'o cu inimă şi cu durerĭ omenescĭ. Aci s'audea fluerulŭ, linŭ şi tânguiosŭ, aci mai puternicŭ şi tremurătorŭ, ér glasulŭ băiatului îngânându-se cu celŭ alŭ fluerului, făcea adese-orĭ încurcăturĭ ce în urmă dau acordurile cele mai sublime.

Romano se liniştĭ şi elŭ pe unŭ minutŭ, pentru ca furia lui sĕ'şĭ ia nouă putere.

— „Banĭ mişeilorŭ, orĭ de nu, mergeţĭ în trébă-vĕ,... nu vĕ dau sălaşŭ.

— »O! tĕrgulŭ a fostŭ rĕu!" rĕspunse blăjinŭ copilulŭ.

— »A fostŭ forte rĕu, aşa câtŭ abia de-amŭ căpĕtatŭ câtŭ sĕ mâncămŭ noi!« secundă orbulŭ.

Ţiganulŭ atuncĭ pierdêndu'şĭ minţile în rachiu se repedĭ asupra orbului şi mĭ ţĭ-lŭ înhăţă bine, aşa câtŭ rĕmase sĕrmanulŭ latŭ la pămĕntŭ. Raiducu şi Noru se trezira şi ei la sgomotulŭ acesta chiar când mama lorŭ trântĭ pe dada pe unŭ păcelŭ, şi ajuta orbului sĕ scape din mânile lui. Adurmĭ blăstĕmatulŭ cu vorba pe buze: la....a....a..sĕ....mĕ sĕ i...i..i....mai..da...a...a...u..u...n...na!

Băiatulŭ o luă la sănĕtósa, pănă'n driculŭ satului, vĕdêndŭ nebuniile ţiganului. Ce s'a făcutŭ însĕ cu bietulŭ orbŭ?

Rĕmasŭ fără de ajutorŭ, şi cugetândŭ că pe vecĭ va sĕ rĕmână aşa isbuni, într'unŭ suspinŭ durerosŭ şi lungŭ monologŭ!

o demonstrațiă din tóte părțile, de care demonstrațiă fantaseză cei carī apróbă și urmeză atitudinea foiei. — Cu acesta ocasiune ne aducemŭ aminte, că cu câțiva anī inainte de asta și-a serbatŭ jubileulŭ de 100 de anī o fóiă germană din Ardelŭ, care altmintrea e cunoscută pentru sentimentele sale patriotice. Așadĕr pressa săsescă și română scie se arăte două din foile lorŭ mai vechī, ca ori care alte foi ale nóstre din părțile ardelene. In legătură cu acesta multe gândurī ne-ar pute trece prin minte. La totŭ casulŭ insĕ unŭ lucru este sigurŭ. Sigurŭ este, că in timpŭ ce fața cu capitala nóstră, care se ridică și se intăresce, viéța publică din ținuturile unguresci totŭ mai multŭ incepe a se trage și a străbate singură spre centru, pe atuncī cei de naționalitate nemaghiară (altmintrelea repetămŭ, că foia nemțescă de o sută de anī o ținemŭ de unŭ organŭ patrioticŭ necesarŭ), arată pe terenulŭ de sine stătătorŭ alŭ activităţii sociale unŭ antagonismŭ atâtŭ de mare, celŭ puținŭ contrastândŭ inerției, incâtŭ in adevĕrŭ ar fi necesarŭ sĕ vorbimŭ câtŭ mai desŭ despre acea concentrare absorbitóre de tóte și care a devenitŭ a nouă direcțiune a vieții nóstre naționale. Baremī de amŭ ave o capitală mare și puternică precum Szechenyi visa și începu sĕ o facă; dér ferésca-ne ceriulŭ de aceea, ca și viéța nostră socială și spirituală sĕ se concentreze totă acolo, unde ne este politica. Și in adevĕrŭ numai astfeliu de sĕrbĕtorī, cum este și ceea a „Gazetei«, ne potŭ cu dreptŭ reaminti, câtŭ de necesarŭ a fostŭ sĕ se deștepte in fine societatea nóstră, și câtŭ de multŭ a trebuitŭ sĕ ne silimŭ pentru a pute face ca din ținutŭ in ținutŭ sĕ se pĕtrundă viața publică de solemnitatea unorŭ astfeliu de sĕrbătorī, cum a fostŭ și ceea de alaltaerī a filialei Kulturegyletului din Clușŭ. ." — Comentarŭ nu mai trebue căcī cele de mai susŭ ne dovedescŭ cum cugetă „Kolozsvar" cu ai sĕi despre lucrarea culturală și literară de o jumĕtate de seculŭ a concetățenilorŭ lorŭ românī.

Cum s'ar pute ajuta la mai sigura înaintare culturală și materială în sciință și avere a poporului nostru preste totŭ? I. Relele de carī sufere poporulŭ nostru și combaterea acelora. II. Indicarea (arătarea) mijlocelorŭ ducĕtóre la scopu.

Disertațiune ce avea se fiă cetită cu ocasiunea adunărei generale a despărțĕm. II alŭ Asociațiunei transilvane pentru litera) tura și cultura poporului românŭ. ținută în 30 Octomvre (11 Nov. a. c. în Făgărașŭ.

Motto: ...... Uniți-vĕ în cugetŭ, unițī-vĕ în simțirī!.... a ḑisŭ laureatulu poetŭ Andr. Mureșianu.

Onorată adunare generală!*) Când pentru ântâia oră pășescŭ în acéstă on. adunare cu modesta-mī lucrare, atuncī n'am pretensiunea de a eși cu ceva nou și perfectŭ (deșĕvĕrșitŭ), ci de a scóte la lumină unele rele de carī sufere poporulŭ nostru, in mijloculŭ căruia mĕ învĕrtescŭ acum de unŭ deceniu (ḑece anī) ca învĕțătorŭ, și incâtŭ îmī vorŭ ierta slabele'mī puterī, a arĕta, a recomenda unele mijlóce, carī întrebuințate la timpulŭ sĕu, sĕ combată relele și sĕ inbunĕtățescă reua stare a acestuia — a poporului. Căcī bine vedemŭ, că popóre cu multŭ mai inaintate ca noi in sciință și avere, se nisuiescŭ (silescŭ) astăḑī a inainta și progresa totŭ mai multŭ a'șī afla totŭ mai multe și nouĕ isvóre de câștigŭ, în raportŭ cu trebuințele ce le reclamă, ce le cere timpulŭ de astăḑi Ḑicŭ popórĕ, carī in totă privința stau mai bine ca noi, se întrecŭ a face progrese totŭ mai marī, în toțī ramii sciinței, carī apoi in urmă au sĕ-le asigure unŭ viitorŭ mai bunŭ, mai ferice.

Și ore in fața atâtorŭ marī opintirī de inaintare se póte ca noi Românii sĕ fimŭ nepăsătorī, sĕ ne uitămŭ cu mânile încrucișate, cum sĕ opintescŭ alții din rĕsputerī spre înaintare, și noi sĕ rĕmânemŭ locului (staționarī) pre lângă cele sciute și nesciute din moșī de strămoșī?! Sĕ ne uitămŭ ḑicŭ, cum alții profită de nesciința nóstră și cum în fine se inavuțescŭ chiar pre contulŭ nostru?? Nu, de o mia de orī trebue sĕ ḑicŭ nu, căcī atuncī n'amŭ merita o sorte mai bună, noi înșine ne-amŭ săpa mormĕntulŭ, in care apoi amŭ apune pentru vecii vecilorŭ. Căci nu alții, ci noi înșine trebue sĕ ne croimŭ și asigurămŭ viitorulŭ, și acesta nu sĕ póte face, decâtŭ numai prin o stăruință de ferŭ, prin o muncă neobosită' lucrândŭ cu toții cu puterī unite spre ajungerea scopului la carele țintimŭ.

Nu prin nepăsare, indolență și neinteresare, ci prin gruparea tuturorŭ factorilorŭ in giurulŭ unui scopŭ nobilŭ și măreţŭ, prin unirea tuturorŭ puterilorŭ ce avemŭ, de carī dispunemŭ, putemŭ sĕ ducemŭ la îndeplinire lucrurī folositóre fiiăcăruia in specie și poporului nostru, națiunei nóstre întregī in genere și prin acésta și iubitei nostre patrii.

Dér mai inainte de a incepe ceva trebue sĕ ne uitămŭ în giurŭ de noi, la poporulŭ nostru și sĕ vedemŭ in ce stare sĕ află acela: inainteză poporulŭ orī regreseză? Și décă nu inainteză, care este causa rĕului de care sufere, și cum s'ar pute ajuta poporului nostru, până încă nu'i pre tărḑiu?

Mai înainte de tóte — cu durere trebue sĕ mărturisescŭ — că poporulŭ nu înainteză, elŭ chiar sĕrăcesce. Multe și nenumĕrate suntŭ relele de carī sufere poporulŭ nostru, eu insĕ voiu înșira aci numai unele, lăsândŭ ca cu altă ocasiune sĕ se completeze, sĕ se întregescă acésta prin alțī bărbațī mai versațī în acéstă privință.

1. Causa tuturorŭ relelor este aplicarea poporului spre beutură: *beția* Beția din ḑi in ḑi se întinde totŭ mai tare. Cumcă beția, acestă lepră periculosă, se lățesce totŭ mai tare, se vede și din inmulțirea cârciumelorŭ atâtŭ pre sate, câtŭ și în orașe, unde așa ḑicĕndŭ mai în totă ḑiua vedemŭ că se deschide câte o cârciumă nouă, resarŭ ca ciupercile din pămĕntŭ,

Și acésta nu se face că doră bĕutura nu se trece, ci de sigurŭ din causă, că numĕrulŭ consumătorilorŭ de vinarsŭ, alŭ bĕutorilorŭ cresce. Der décă s'ar lua în băgare de sémă relele cele marī și multe ce le aduce beția, atuncī de sigurŭ că ar' fugi omenii de bețiă mai tare ca de focŭ și de ciumă, căcī: *„beția aduce sĕrăcia"* — ḑice o ḑicĕtóre vechiă.

Și acésta e tare adevĕratŭ, căcī multe averī s'au pierdutŭ prin bețiă, risipindu-se cu multŭ mai lesne decum s'au adunatŭ, și multe familii carī mai înainte stăteau bine, totŭ prin afurisita de bețiă au ajunsŭ la sapă de lemnŭ. Afară de aceea beția slăbesce corpulŭ, strică sănĕtatea omului, îi scurtă vieța și în urmă 'lŭ pune și în mormĕntŭ.

Mulțī omenī din poporŭ suntŭ insĕ de părere, că vinarsulŭ (rachiulŭ, horinca) întăresce corpulŭ. Ei credŭ în mintea lorŭ mărginită, că decă omulŭ nu va mai bea câte o „lecă" de vinarsŭ, nicī nu mai póte, îșī pierde puterea, se bolnăvesce și se pune în patŭ, și în urmă — lucru firescŭ — nu mai pote nicī chiar lucra! Dér tristă și durerósă presupunere (credință)! Căcī tăria ce o capĕtă omulŭ prin vinarsŭ, este întocma ca ferbințela frigurilorŭ când este cuprinsŭ omulŭ de morburī grele — o tăriă numai închipuită, carea insĕ lasă pre bolnavŭ cu multŭ mai slăbitŭ ca mai inainte. Beția incă este o stare de frigurī măiestrite, carī numai la părere intărescŭ (orī mai bine ameţescŭ) pre omŭ, în adevĕrŭ insĕ ii slăbesce și consumă puterile, întocmai precum și rugina mănâncă ferulŭ.

Décă ar fi ca beutura sĕ întăréscă pre omenī, óre atuncī fire-arŭ bețivii așa perițī și tremura-re-arŭ precum tremură în tóte membrele corpului lorŭ? — Afară de aceea, au nu vedemŭ că numai fórte arareorī și forte puținī bețivī ajungŭ o viéță mai înaintată? Și ore sciţī pentru ce? Pentru că tóte beuturile, dér mai cu semă beutura vinarsului (rachiului) forte multŭ slăbeșce corpulŭ și-lŭ face aplecatŭ spre tote morburile, carī apoi în urmă îi curmă și vieța.

Intr'unŭ locŭ, unde muriau omenii de cholerĕ, s'a adeveritŭ, că dintr'o sută de morțī 70 inșī au fostŭ dațī la beutură. Der bețivii nu'șī slăbescŭ numai corpulŭ, ei îșī vatĕmă și puterile sufletesci, îșī pierdŭ memoria se făcŭ uitucī — hĕbĕucī), îșī tĕmpescŭ mintea și judecata (sĕ prostescŭ) și devinŭ ómenii cei mai nenorocițī (imbecilī.) Intr'unŭ spitalŭ s'a adeveritŭ, că din 788 omenī smintițī la minte, jumĕtate, adecă 394 s'au smintitŭ în urma beuturei; er în altŭ spitalŭ s'a aflatŭ, că din 844 smintițī (nebunī) 638 inșī au fostŭ bețivī în vieța lorŭ.

Étă deră că bețivii nu se omóră numai trupesce, dér' și sufletesce.

Afară de acesta bețivii ducŭ și o viéță de totŭ nemorală, desfrĕnată, petrecĕndŭ în lenevire, în injurăturī de totŭ ce-i mai sântŭ, în certe, bătăi, in scurt: ducŭ o viéță plină de fără de legī, care viéță stricată trece de multe orī dela părințī la copii, devenindŭ și aceștia stricațī ca părinții lorŭ, căcī: »Așhcia nu sare departe de copaciu« — ḑice unŭ proverbŭ.

Der o altă nefericire mare este și aceea, că bețivii d'odată cu vieța îșī consumă, îșī prăpădescŭ și averea, și in fine ajungŭ cu familiile lorŭ cu totŭ la cea mai mare miseriă și ticăloșiă. Ajunșī apoi la miseriă prin bețiă, din ea apoi urmeză alte pĕcate: nerușinarea, înșelăciunea, furtulŭ și răpirea. Tóte aceste pĕcate isvorite numai din bețiă. — De multe orī s'aude, că cutare s'a inpușcatŭ orī s'a spĕnḑuratŭ séu s'a aruncatŭ în apă (s'a înecatŭ) și alte multe, carī mai tóte acestea se facŭ mai numai și numai în urma beției. Étă der că beția este isvorulŭ tuturorŭ relelorŭ și pĕcatelorŭ din lume. Pentru aceea ḑice sf. scriptură:

Nu vĕ amăgirățī, că Dumneḑeu nu se batjocuresce căcī orī ce sémĕnă omulŭ, aceea și seceră... Apoi: „Nicī furii, nicī lacomii, nicī bețivii, nicī calumniatorii (clevetitorii), nicī răpitorii nu vorŭ moșteni împĕrăția lui Dumneḑeu (Galat. 6. 7. Corint. 6. 10.)

Lucru destulŭ de tristŭ este și acela, când în cele mai multe sate în Duminecī și sĕrbătorī cârciuma „geme" de lume, — cum se ḑice, éră biserica stă gola.. Nu-i acésta cea mai durerósă dovédă, că pietatea credincioșilorŭ către sf. biserică s'a rĕcitŭ de totŭ? Ér pe de altă parte, că preotulŭ ca păstorŭ sufletescŭ nu'șī face datoria de pe amvonŭ, combătĕndŭ acésta pornire primejdiósă?! Ore aci nu s'ar pute ajuta cu cuvĕntulŭ lui Dumneḑeu, cu puterea predicei, de carea mai preste totŭ loculŭ nu se ține nicī o sémă, afară dór de cetirea unei vechī „căzănii« care șī-a trăitŭ și ea traiulŭ?!...

Firesce nu se póte pretinde dela preotulŭ carele trăiesce după plugŭ, ca sĕ ţină în totă Dumineca câte o predică, căcī la acesta ii trebue pregătiree și studiu; dér cu atâtŭ este mai de condamnatŭ acelŭ preotŭ, carele acésta nu o face măcarŭ de câteva orī pe anŭ, și mai cu sémă atuncī, când îi permite acésta și timpulŭ și economia.

In atare casŭ apoi nu trebue sĕ se mai plângă de instreinarea credincioșilorŭ de către sf. biserică!

Acestŭ lucru însĕ trebue luatŭ tare în seriosŭ, încă până nu e pre tărḑiu, luându-se astfelŭ de mĕsurī — precum s'a făcutŭ acésta în multe alte părțī că cârciuma, — decă nu totă ḑiua — in Duminecī și sĕrbătorī: măcarŭ pe timpulŭ serviciului divinŭ sĕ se ţină închisă. Altcum nu trebue sĕ ne mai mirămŭ, când vedemŭ că în cele mai mai multe comune Ovreiulŭ ajutatŭ de unii fii rĕtăcițī sĕ face dispunĕtorŭ in comună! E destulŭ de durerosŭ, der e adevĕrŭ. Facă-șī însĕ toțī cei chemațī, datoria, și atuncī rĕulŭ încă va inceta cu o óră mai înainte.

Pentru ca însĕ pĕcatulŭ beției sĕ nu se lățéscă totŭ mai tare, incâtŭ sĕ nefericéscă totŭ mai mulțī omenī, s'au făcutŭ în multe locurī anume însoțirī (reuniunī), membrii cărora s'au legatŭ prin jurămĕntŭ a nu mai bea vinarsŭ și a abate dela acéstă beutură stricăciosă și pe alții. Ba s'au făcutŭ chiar legī, carī pedepsescŭ aspru pe omenii, carī se află bețī pe strade, și mai aspru pedepsescŭ pe aceia, carī facŭ rele din causa beției. Ce bine ar fi sĕ se aplice acestea și la noi!

Afară de acesta rĕulŭ ce provine din bețiă îlŭ póte vede orī și cine. Căcī pe când bietulŭ omŭ plugarŭ muncesce unŭ anŭ întregŭ, cu crunte sudorī, pe atuncī Ovreiulŭ-cârciumarŭ trăesce numai din sudórea plugarului, fără nicī unŭ lucru, fără multă bătae de capŭ. Ce plătesce der munca cea multă, decă omulŭ îșī aruncă paralele in vĕntŭ pe beutura puturosă, carea pe lângă aceea îi scurtă și vieța?! Unde rĕmâne însĕ perderea lucrului pe timpulŭ câtŭ petrece omulŭ în cărciumă? Și óre sĕ mai potŭ pune la îndoiélă chiar și multele nefericirī în familii, carī provinŭ din cârciumă și bețiă?!!

De multe orī pe când bărbatulŭ petrece în cârciumă, femeia incă nu voiesce sĕ rĕmână mai pe josŭ, ea incă o ia într'altă parte, unde însoțindu-se cu alte două-trei femei „surate de ale sale", începŭ și ele a'șī face chefulŭ totŭ cu vinarsŭ. Bărbatulŭ prăpădesce de o parte, femeia cară de alta — lucrulŭ stă baltă; decī le merge pânza. Intr'unŭ tărḑiu venindŭ amĕndoi ameţițī acasă, unde îi aşteptă o „dróiă de copii flămĕnḑī și golī," sĕ iau în vorbe; vorbele trecŭ în certă (gâlcévă,) acésta apoi se preface în bătae, se alarmeză satulŭ, sĕ scólă vecinii, și în urmă étă nefericirea în familiă!

Óre nu ne cuprindŭ fiorī de mórte la auḑulŭ acestora?! Și ore pe o atare familiă, din care a peritŭ rușinea de omenī, frica de Dumneḑeu, mai este óre vr'o putere omenéscă, ca se o mântue de peire și descompunere?

Étă der la ce cale scóte cârciuma și beția pe omŭ! Dreptŭ are der poporulŭ când ḑice: „cârciuma e ușa iadului." Adevĕratŭ că „ușa iadului" este de carea, décă te ținī bine, te duce dreptŭ în iadŭ.

Frațilorŭ Românī! Lăsațī dér la o parte cârciuma și beția, „ușa iadului,", mărginiți-vĕ trebuințele vóstre măiestrite, puneți-vĕ pe lucru cu totŭ-de adinsulŭ: lucrațī și câștigațī câtŭ numai se póte de multŭ și păstrațī ce ațī câștigatŭ; acésta este petra înțelepciunei.

(Va urma.)

---

*) Din causa unorŭ imprejurărī nu s'a potutŭ ceti.

„N'am vedere, ce blăstĕmŭ pe capulŭ meu! Lumea mĕ cunosce dér io pe ea nu. Ochii sufletului șī-ai minții mele mai de multeorī mī-au vorbitŭ de ea, dér vai! deșartă dorință. D'asurda cerșescŭ de cele mai multe iori. Ómenii trecŭ pe lângă mine, unŭ bietŭ orbŭ, le cântŭ, le întindŭ mâna și nimicŭ... nimicŭ. De ce nu m'ar pute naște Dumneḑeu a doua oră! Vai, și de-așī ave baremī o jumĕtate de ochiu, câtŭ așŭ fi de fericitŭ!"

Capulŭ i-se pleca spre pieptŭ, orbitele lipsite de vedere se strînseră cu totulŭ, buzele lui vinete și recī de frigŭ tremurau ca varga. Pĕrulŭ sĕu frumosŭ și lungŭ cădea în șuvițe bogate pe umerii aprópe goi, ér sdrențele pe elŭ tremurau par'că și ele. In mintea lui de nenorocitŭ, tóte s'amestecau și se cufundau în giurulŭ unui punctŭ, în giurulŭ unei dorințe, „de-a vede." Inchipuirile lui erau atâtŭ de vii, incâtŭ adeseorī îșī făcea tipulŭ cutărui omŭ și întinḑĕndŭ mânile sĕ-lŭ prindă, nu afla nimicŭ, ér pipăindu-șī golătatea ochilorŭ, vai! cum și le trântea în pieptŭ cu disgustulŭ celŭ mai desĕvĕrșitŭ de viață. Ar fi suitŭ munțī uriașī, ar fi trecutŭ prăpăstii îngrozitóre, ar fi încungiuratŭ întréga lume, sĕ fi avutŭ baremī numai o clipă de vedere.

(Va urma.)

Ultime scirī.

Viena, 2 Ianuarie. — Ministrulŭ de rĕsboiu a adresatŭ unŭ ordinŭ reserviștilorŭ corpurilorŭ de infanteria care au primitŭ deja noua armă cu repetiția de a face dela 10 Ianuarie unŭ exercițiu de 7 ḑile.

Belgradŭ, 2 Ianuarie. — Ministerulŭ nou s'a formatŭ astfelu: D-nii Sava Gruicī, presidentu și ministru de rĕsboiu; colonelŭ Franasovicī, afacerī streine; Vuicī, finanțe; Milosavljevicī, interne; Velimirovicī, lucrărī publice; profesorulŭ Gersicī, justiția și culte; Steva Popovicī, comerț.

Lembergŭ, 1 Ianuarie. — Către ḑiarulŭ „Przeglond" se anunță din Chișineu, că concentrarea în Basarabia se face cu aceste fronturī: spre România dela Renī la Tuzla și dela Renī la Hotin, spre Austria până la Husiatyn.

DIVERSE.

O instituție grandiósă a înființat'o érășī nu de multŭ baronŭ Hirsch. Acestŭ filantropŭ a depusŭ 350,000 florinī cu menirea, ca societatea meseriașilorŭ izraelițī din Viena, care până acum creștea pe anŭ 600 copii, pe viitorŭ să pótă pregăti unŭ numĕrŭ îndoitŭ de copii și a 'i face meseriașī. Numita societate va incasa spre acestŭ scopŭ pe anŭ 14,000 florinī interese.

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ **Dr. Aurel Mureșianu**.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 2 Ianuarie st. n. 1887.

Rentă de aurŭ 5%	96.45
Rentă de hârtiă 5%	80.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	148.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	93 —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	110 25
Bonurĭ rurale ungare	100.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.50
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	101 50
Bonurĭ cu cl. de sortare	101 —
Bonurĭ rurale transilvane	101 —
Bonurĭ croato-slavone	101.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	119 —
Losurile pentru regularea Tiseĭ şi Segedinuluĭ	121.50
Renta de hărtiă austriacă	76.50
Renta de arg. austr.	79.20
Renta de aurŭ austr.	107 90
Losurile din 1860	137 75
Acţiunile băncei austro-ungare	858 —
Act. băncei de creditŭ ung.	270.—
Act. băncei de creditŭ austr.	269.90
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	6 01
Napoleon-d'orĭ	10 04
Mărcĭ 100 împ. germ.	62.37
Londra 10 Livres sterlinge	125.90

Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 14 Decemvre st. v. 1887.

	Cump.	vend.
Renta română (5%).	93½	94½
Renta rom. amort. (5%)	96—	97—
» convert. (6%)	91—	92—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	34—	36 —
Credit fonc. rural (7%)	105—	106—
» „ „ (5%)	91¾	92¼
» » urban (7%)	103—	104—
» » » (6%)	96—	97—
» » » (5%)	87½	88½
Banca naţională a Românieĭ 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	14.¼	15.—
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.03	2.04

Cursulu pieţei Braşovu
din 3 Ianuarie st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.43	Vênd.	8.45
Argint românesc	»	8.40	»	8.43
Napoleon-d'orĭ	»	10.03	»	10.06
Lire turcescĭ	»	11.27	»	11.30
Imperialĭ	»	10.26	»	10.29
Galbenĭ	»	5.90	»	5.92
Scrisurile fonc. »Albina« 6%	»	101.—	»	102.—
„ » „ 5%	„	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	109.—	»	110.—
Discontulŭ	»	6½—8% pe anŭ		

Sz. 10.424/1887. ailsp.

Hirdetmény.

A vizjogi törvény (1885 évi XXIII t. cz.) 189 §-a valamint ezen törvény végrehajtása tárgyában a nagyméltóságu földmivelés- ipar és kereskedelmi, és a közmunka és közlekedési m. k. Minister urnak által egyetértöleg m. évi Deczember 31-én 45689. szám alatt kibocsátott általános rendelet 87 § a alapján felszálitom a vármegyeterületén fennálló vizimüvek és vizhasználati jogositványok tulajdonosait, hogy a jogositványaikra vonatkozó engedélyt a mennyiben az 1886 évi September hó 8 án 5803 sz. hirdetményem daczára eddig esetleg még nem adták be most már jövö 1888. évi Mártius hó végeig nálom irásban mutassák be, vagy pedig irásban igazolják azt hogy vizimüveik az 1886. évi Ianuár ho 1-je óta háboritlanul fennállanak a nélkül, hogy mások jogosult érdekeit sértenék és mint ilyenek az illetékes hatoságok āltal károsoknak taláītattak volna.

Megjegyeztetik hogy a bejelentések a vizjogitörvények, 191. §-ának második bekezdése értelmében bélyegmentések. Ezen bemutatási, illetve igazolási kötelezettség minden hatósági engedélyre szoruló vizimunkálat tulajdonosára kiterjeszti tehát öntözési, lecsapolási, ármentésitési, iparivállálatokra, malmokra, továbbá nyilvános és magán csatornákra, mesterséges viztartokra, védgátokra és zsilipekre egyaránt érvényes.

A kik jogositványukat igazolni nem tudják, vagy igazolás végett a fennt kitözött határidöben nem jelentkeznek, azoknak vizimüvei az idézett törvény 190. §-a értelmében nem létezöknek fognak tekintetni és az ily vizimüvekre nézve a vizjogi törvény 163. és következö szakaszai és a hivatkozott általános ministeri szabályrendelet 3—32, §-ai lesznek alkalmazandók.

Fogarason, 1887. évi Deczember hó 27-én.

1—3 **Gramoiu Daniel**, alispán.

10,053/1887. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A brassoikir. törvényszék mint tkvi hatóság közhirré teszi, hogy Zell Friedrich et Sohne czég végrehajtatónak Coianu Moise és Coianu Zinka végrehajtást szenvedö elleni 284 frt. 24 kr. tökekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvényszék (a zernesi kir. járásróság) területén levö Pescera határán fekvö a peseerai 30 tjkben 10,287, 10,288. 10,289. 1290. 10,320/1. 10,323. 10,335. 10,336. 10,337. 10,338. 10,339. 10,340. 10,343. 10,352. 10,344. 10,347. 10,348. 10,351. 10,356. 10,357. 10.366. 10,409. 10,410/1, 10,412. 10,413. hr. számu fekvökre az árverést 689 frt. czennel megálapitott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennti ingatlanok az 1888. évi Február hó 27-ik napján d. e. 9 órakor Törcsvár község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át 68 frt. 90 kr. készpénzben, vagy az 1881: LX. t. cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi November 1-én 3333. szám a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t. cz. 170. §. értelmében a bánatpénznek a biróságnál elöleges elhelyezéséröl kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Brassó, 1887 December hó 17.

A kir. törvszék tlkvi hatósága. **Onaciu,** egyesbiró

Nr. 257—1887.

AVISŬ.

P. T. acţionarĭ ai institutului de creditŭ şi de economii „Arieşana“ din Turda li se aduce la cunoscinţă, că terminulŭ de solvire alŭ versamentului alŭ IV-lea (10 fl. de acţiune) a espiratŭ în 24 Noemvre a. c. st. n. deşi prin acésta suntŭ rugaţĭ a solvi câtŭ mai îngrabă acestŭ versamentŭ dimpreună cu percentele de întârdiare (dela una acţiune 8 cr. până în **31 Decemvre.**)

Turda, 29 Decemvre 1887 st. n.

Direcţiunea institutului de creditŭ şi economii „Arieşana.“

D. St. Şuluţiu, direct. **Silvestru Moldovanŭ,** secretarŭ. 2—3

Ügy. sz 538—1887.

Árverési hirdetmény.

A „Weisz Adolf“ csödtömegének hitelező választmány által hozott határozat alapján a csödtömeghez tartozó künn levö összesen 10,441 forint 38 krajczárt tevö követelések nyilvános árverés utján **1888 évi Ianuár hó 9-ik napján** délelött 10 orakor csödtömeg gondnok Dr. Weiss Ignatz ügyvéd urnak a belvárosi Lópiatzon 33 ház szám alatt levö ügyvédi irodahelyiségében elfognak adatni, miröl venni szándékozok azon megjegyzéssel értesitetnek, hogy az árverési feltételeket a hivatalos orákban a csödtömeg gondnok és az alolirt kir. közjegyzö irodájában betevinthetik.

Brassó, ezernyolczszáz nyolczvan hét évi December hó huszonnyolczadik napján.

A hitelezöi csödválasztmány és tömeggondnok megbizásából.

2—2 **Nemes Péter,** k. kézjegyzö.

Tiporafia ALEXI, Braşovŭ.